

משולחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה מבית מדרשו ושיעוריו של

הגאון הינוקא רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת אמור גליון 132

ממה שנתן הקב"ה את המן הזהיר לישראל להביא קרבן העומר

דָּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנֹכִי נֹתֵן לָכֶם וְקִצְרְתֶם אֶת קִצְרֶיהָ וְהִבַּאתֶם אֶת עֹמֶר רֵאשִׁית קִצְיֹרְכֶם אֶל הַפֶּהֶן (כג, ט). מקרא מפורש הוא ביהושע (ה, -ב) שביום טוב ראשון של פסח באו ישראל לארץ, ולמחרתו בט"ז ניסן כלה המן שבכליהם¹, ומאחר שהוכרחו לאכול מתבואת הארץ, הקריבו העומר. ולכן סמוכה לעד לעולם מצוות תנופת וספירת העומר בירידת המן, וכמו שדרש רבי ברכיה בויקרא רבה (כח, א) שאמר הקב"ה למשה, לך אמור להם לישראל, כשהיית נותן לכם את המן הייתי נותן עומר לכל אחד ואחד מכם כמ"ש (שמות טו, טז) "עומר לגלגולת", ועכשיו שאתם נותנים לי את העומר, אין לי אלא עומר אחד מכולכם, ולא עוד, אלא שאינו של חטים, אלא של שעורים, לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם 'הבאתם את עומר²'. וכעין זה אמר רשב"י בזוהר אמור (דף צו ע"א) שִׁקְבַל קוּב"ה לְיִשְׂרָאֵל, אֲנִי נֹתַנִּי לָכֶם מִן בַּמְדַּבֵּר מאותו המקום הנקרא שמים, ואתם מקריבים לְפָנַי שְׁעוּרִים.

על ידי ספירת העומר מתאחדים כל ישראל בלב אחד לאביהם שבשמים

ובפלח הרימונ³ (פ' יתרו, עמ' רח) ביאר קשר הדברים, שענין ירידת המן היה בכדי לעשות לישראל הכנה בנפשם שיוכלו לקבל את התורה, וכמ"ש (שמות טו, ד) "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים וגו' למען אנסנו הילך בתורתך אם לא", והכנה זאת נמשכה מלמעלה למטה, מאת הקב"ה לנשמות ישראל, אך מעת ביאתם לארץ הוצרכו ישראל לעשות הכנה לקבלת התורה מלמטה למעלה, על ידי תנופת וספירת העומר. כי על ידי הספירה נתקנת בכל שבוע מידה אחת מז' המידות, ובכל יום מידה פרטית השייכת לאותו יום (כגון חסד שבחסד, גבורה שבחסד וכיוצא), ובזה מתחלק השפע לכל הנבראים בשיעור ומידה, כל אחד לפי מזגו ותכונתו, ובכך מתהפך רצון כל ישראל לאביהם שבשמים ומתאחדים כולם בלב אחד לקבל התורה מתוך הכנעה וביטול כלפי שמיא. וזהו שאמר להם הקב"ה איני מבקש מכם אלא 'עמר' אחד, העולה בגימטריא 'יש', היינו שיהיו כולם באחדות אחת מתוך שתתהפך ה'יש' שבקרבם, שהוא מצד הארציות והבהמיות הרמוזה ב'עמר' השעורים, להיות 'אחד' עם הבורא.

כל תכלית ירידת המן במדבר היה להביאם לקבל את התורה בארץ

כי כל מה שהיו אוכלים המן במדבר היה הכנה לכדי שיוכלו לדרוש ולהשיג בתורה בישיבתם בארץ, וכמובא במדרש לקח טוב (שמות יג, יז) שלכך סובבם הקב"ה במדבר ארבעים שנה ולא הכניסם לארץ דרך ארץ

פלישתים, כי אמר, אם אני מכניסם לארץ מיד, מחזיקין הן איש בשדהו ואיש בכרמו והן בטלין מן התורה, אלא אני מקיפן במדבר ארבעים שנה, שיהו אוכלין מן, ושותין מי באר, והתורה נבללת בגופן, והן נכנסין לארץ ומוצאין בתים מלאים כל טוב. ומכאן היה רבי שמעון בן יוחאי אומר, לא ניתנה תורה לידרש אלא לאוכלי המן. ומכאן אכילת המן יכלו לקדש ולטהר עצמם על ידי מצוות תנופת וספירת העומר לקבל התורה, וכאמור.

מעלת ל"ג בעומר לפי דברי החתם סופר – מפני שבו ירד המן

והנה כתב החתם סופר בתשובותיו (ח"ב י"ד ס"ו רלב) שיום ירידת המן היה בל"ג בעומר, וזהו טעם השמחה שנוהגים בו. כי מהמצוות שהוציאו ישראל ממצרים נסתפקו שלושים יום עד בואם למדבר סין בט"ו באייר כמובא במכילתא⁴ (בשלח, מס' דויסע א), ומכאן ואילך אמר להם הקב"ה 'הנני ממטיר לכם לחם מן השמים' והוריד להם את המן, אבל הביא החתם סופר בשם מדרש⁵ (ואינו לפנינו) שג' ימים הלכו לישראל בלא לחם, א"כ יום ירידת המן היה ג' ימים אחר בואם למדבר סין, שהוא ח"י באייר שחל בו ל"ג בעומר⁶. ובדרשותיו (ח"ב, דף רעט ע"א) רמז זאת החתם סופר עוד בכתוב (כג, טו) "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר", שסך אותיותיו ל"ג, לרמזו על ל"ג בעומר שבו החל לירד המן שנאמר בו 'עומר לגלגולת'. ובתורת משה (סוף ספר דברים, עמ' קצא) כתב רמז נוסף לזה, ש'ל"ג בעמר' עולה בגימטריא 'משה' שבזכותו ירד המן כמובא במסכת תענית (דף ט ע"א).

ובזה יובן מה שביום ל"ג בעומר נמתקים ימי ספירת העומר, כי מאחר שבימי ספירת העומר נדרשים אנו לתקן המידות ולהכין הלב לקבל התורה כראוי, מלמטה למעלה, לכך הם ימי דין, אבל מיום ל"ג בעומר, שהוא יום ירידת המן, נמשכים הרחמים העליונים בגילוי לסייע בעדנו להיטהר ולהתקדש לקראת קבלת התורה, ועל אף שעדיין תלויה העבודה בנו, מלמטה למעלה, בכל זאת יש בזה גם מענין ירידת המן והטהרה מלמעלה ולמטה, ולכך מכאן ואילך נמתקים הדינים של ימים אלו.

מדוע הוקבע פסח שני בט"ו באייר

אמנם לפי דברי הגמרא במסכת שבת (סג) יום ירידת המן היה בט"ו באייר שחל בשבת⁷, יש לנו לומר שמט"ו באייר כבר נמשכת דרך גילוי הרחמים, כי מאותו יום שאכלו המן ואילך, הלכו ונזדככו מגשמיותם יותר ויותר ונעשו רוחניים כמלאכי השרת כמובא במסכת יומא (דף עה ע"ב), וביאר החתם סופר (בפ' בהעלותך, עמ' קסז) שלכך צייתה בו התורה על עשיית פסח שני כמובא בבעל הטורים (במדבר ט, י), מפני שהוא גם כן יום נס שהתחיל בו קדושת ישראל, שהרי אילו הוציאנו ממצרים ולא האכילנו את המן, לא היינו ראויים לאחר מכן לקבלת התורה⁸.

1 שבו' באדר שמת משה פסק המן, ומאז ואילך היו מסתפקין ממן שבכליהם שלקטו בו' באדר, עד לט"ז בניסן שכלה המן שבכליהם, כמובא במסכת קידושין (דף לו ע"ב). 2 וכו' בקהלת רבה (א, ד) בשם רבי בנאה, ושם נוסף שהזהיר הקב"ה לישראל שיהיו זהירין להביא אותו בעונתו. 3 לרבי הלל מפאריש תלמיד בעל התניא זיע"א. 4 וטעמו בה טעם מן כמובא במסכת קידושין (דף לו ע"ב). 5 וכעין זה כתב אבן עזרא (שמות טו, א), שאין הכרח שממחרת בואם אל מדבר סין ירד המן, ואולי עמדו שם ארבעה ימים או יותר עד לירידת המן. 6 אמנם העיר החתם סופר שאין זה דברי הגמרא במסכת שבת (דף פז ע"ב) המחשבת (שכיציאתם ממצרים עדיין נשאר להם מעט חמץ ממה שאפו לפני יציאתם).

ואלה יעמדו על הברכה

לישועת והצלחת

פבל נסים בן מרינה, טוהר הדס בת שבע, יוסף בן אלישבע הדסה
לבריאות שלמה וישועות טוהר מעיין בת ורד

לעילוי נשמת

ראו דור דרור בן רונית

"זה השער לה" (תהלים קיח, כ)

משיעור יום ה' קדושים תשע"א

א.

כל יהודי צריך לבוא למדרגה של דבקות בה' ב"ה בלא שיסיח ממנו את הדעת, והמשמעות של הדבקות בהש"ת היא שאינו מסיח דעתו מהדעת שלימדו התורה, ומביט ובוהן את כל מחשבותיו ורצונותיו מתוך דעת התורה שלמד והכניס במוחו. וזהו ללמוד על מנת לקיים, שהוא לימוד לשמה, היינו לשם התורה ממש, שנכלל בה בכל מהותו עד שנעשה עימה כדבר אחד, ואינו לומד על מנת לקבל דבר חיצוני מהתורה, אלא לשם החיבור והביטול אל התורה בכדי להיות מאוחד עימה במחשבה דיבור ומעשה, וכל שיקום מן הספר תהיה כל מחשבתו על מה שיהיה בידו לקיים מתוך מה שלמד. וזהו 'לשמה', כמו שאמר רבי אליעזר בר רבי צדוק במסכת נדרים (דף סב ע"א) עשה דברים לשם פעלים ודבר בהם לשמם.

ב.

והאחדות היא מצד הלב, כלומר שאחר שנכנס האדם בתוך התורה ומקיפה היא את מוחו, אינו יכול להיות קשור בה עד שמבינה בכירור כראוי ונעשה עימה לאחד. כי התקשרות עם התורה אינו אלא על ידי הבנתה, ולכך גוי לעולם אינו יכול קשור בתורה, על אף שיכול לדעת מחמתה, כי אין לו לב להבין התורה. כי הקשר לתורה אינו אלא על ידי הבנה שהיא בלב ולא במח, וכמו שאמר אליהו (בהקד' תיקון, דף יז ע"א) 'בינה ליבא ובה הלב מבין', ולכך אנו מבקשים 'פתח ליבנו בתורתך', וכאשר ציוונו הקב"ה 'ושמתם את דברי אלה על לבבכם'.

בולזה צריך שישים האדם ליבו על התורה תחילה וסוף, כלומר שבכדי שאדם ירצה ללמוד את התורה, צריך שיתן ליבו עליה, שהוא על ידי הבנה שהתורה כולה היא ענין גילוי הרחמים והטוב והחסד הגדול ביותר שישנו, ואחר שנכנס ללימוד התורה צריך הוא להבין את התורה, עד שיהיה לו עימה התקשרות ותהפך להיות חלק ממנו. וכאשר נתן אדם ליבו אל התורה וכל מה שנמשך אחריה הוא מצד הלב, וגם עוסק בה מתוך הבנה - בזה יהיה בדבקות עם התורה ולא יהיה לו קושי לגשת אל הלימוד ועבודת הש"ת. כי המתקיות והתענוג שיש לאדם בעבודת הש"ת ובעסק התורה, כנאמר בה (תהלים יט, יא) 'ומתוקים מדבש ונופת צופים', הם מצד הלב ולא מצד המח, וכמו מאכל שהמתקיות ושמתחת האדם בו הם מצד הרגשת ומשיכת הלב, כך מתקיות התורה היא שימשך אליה מצד הלב, והקשר והדבקות שאינו נפרד ממנה הוא מתוך הבנת התורה.

ג.

כי גילוי התורה בפני עצמה היא מצד החכמה, שהיא חכמתו של קוב"ה, אמנם מה שמתגלית אל התחוננים הוא מצד הבינה שהיא בלב, וכמו שאמר הרע"א מהימנא בזוהר פנחס (דף רכו ע"ב) 'חכמה לא אשתמודע אלא בבינה, ובינה בלב, וכמ"ש (דברים לג, ב) "מימינו אש דת למו", 'מימינו' היינו מצד החכמה, 'אש דת למו' הוא מצד הבינה, שממנה הגילוי אל התחוננים. והמשמעות בזה, שכאשר יגיש האדם לתורה, נראית התורה בעיניו כדבר עצום וללא גבול שאינו יכול להתחבר עימה, וזהו כנגד החכמה, אמנם כאשר מוסר את נפשו ומכניס את ראשו בתוך התורה ונתחבר עימה, נעשית התורה ככתר לראשו, כי כתר הוא מצד החכמה והבינה כמוכא בזוהר חדש תולדות (דף לג ע"ב). וזהו כאשר הכניס במוחו איזה הלכה וידיעה מן התורה, אמנם בזה עדיין אינו מאוחד עימה, עד שיבין בליבו את אותו הדין והידיעה מן התורה (וההבנה המביאה לאחדות עם התורה הוא מצד ה'תבונה', כי ה'בינה' הוא ידיעת התורה שהיא כאור השורה במוחו, וה'תבונה' הוא מה שנוגד מה'בינה' על ידי האדם עצמו, כי תכלית ה'בינה' הוא להבין דבר מתוך דבר, וזהו ה'תבונה' שעל ידה הוא החיבור והדבקות עם התורה גם מצד האדם כמוכא באידרא זוטא (כדף רצ ע"ב). כי החכמה היא אור, והבינה והתבונה היא אחדות עם התורה גם מצד האדם, כי היא הבנת דבר מתוך דבר, שהוא התעוררות התחנות להמשך מהאור הגולמי העליון שניתן בו, עד שנעשה כצורת הכלי, היינו כצורת ליבו, וזה כאשר מתיישבים דברי התורה בליבו בהבנה).

ד.

ובאמת עיקר ענין קבלת התורה, שיזכה לה האדם, זה אינו נעשה אלא על ידו יתברך, משום שהתורה היא משער החמישים, והוא אינו נמשך על ידי התחוננים. וכל עבודתנו בחג עצרת ושבועות, אינו אלא שעושים

אנו דוגמת מה שנעשה בעולמות העליונים בעבודת היום ובתפילות, אך כל הפעולות הנעשות בנתינת התורה מאת ה' ב"ה וקבלתה על ידנו, נעשה באמת הכל על ידו יתברך לבד, כמ"ש (שמות יט, כ) 'וירד ה' על הר סיני אל ראש ההר'. וזהו משום שכלפי השגת התורה, שהיא שמותיו יתברך ממש והוא יתברך מאוחד עימה, נחשבת התורה כאין סוף ביחס לנבראים, וכמו שאמרו במסכת חגיגה (דף יג ע"א) 'במופלא ממך אל תדרוש', שהוא על הכתר כמו שאמר הרע"א מהימנא בזוהר תרומה (דף קנח ע"א), הנמשך בקדושת מוסף של שבועות, שהוא כ'תר כ'ל ה'כתרים ר"ת 'ככה', ורומז למה שכתוב 'אשרי העם שככה לו', 'שככה' גימטריא 'משה', כי אפילו משה רבנו נאמר בו (תהלים ח, י) 'ותחסרהו מעט מא'להים', היינו שלא יכל לכונו בעצמו לשער החמישים כמוכא במסכת ראש השנה (דף כא ע"ב), ששער זה נחשב כמדרגת עתיקא קדישא, וכל גילוי ממדרגה זו נעשה על ידו יתברך לבד כמוכא בזוהר בשלח (כדף נב ע"ב).

ה.

ותכלית לימוד התורה הוא לבוא למדרגת רוח הקודש, שנעשה אחד עם התורה. כי המשמעות של רוח הקודש אינו ידיעת עתידות או שמיעת שירת המלאכים, אלא רוח הקודש הוא שנעשה אחד עם התורה עד שאין בליבו חוצץ בינו לבין התורה כלל, ואז התורה היא שמכוונת אותו בכל מעשיו, ויוכל להבין ולידע בכל דבר את הדרך הנכון, כי נעשית התורה לאחד עם ליבו, עד אשר כל דיבוריו הם דיבורי רוח הקודש ודבר השכינה המתגלה בתורה.

ולזה חותרים הצדיקים בכל לימודם, לבוא למדרגה זו שכל דבריהם יהיו אחד עם התורה, עד שאפילו במחשבה לא יהיה בהם דבר שאינו מן התורה. ולזה צריכים לזכות לטהרת הלב, עד שיכול להכיל בתוכו את קדושת התורה כפי מדרגת האדם, כי מאחר שכל השגת התורה היא מצד הלב, צריך תחילה להסיר את הרע מן הלב, ורק אז תוכל התורה לשרות בלב האדם ולהדריכו בכל מעשיו. והמדרגה שמשם נמשכת התורה היא שער החמישים שעליו נאמר (תהלים קיח, כ) "זה השער לה" צדיקים יבואו בו" כמו שאמר הרע"א מהימנא בזוהר תרומה (שם בדף קנח ע"א), כי אין מי שיכול לבוא למדרגה זו של שלימות קבלת התורה אלא כאשר נטהר ליבו, והוא אשר יכול לקבל את התורה - עד שכל דבריו הם דברי התורה, ויכול להאיר בה את העולם.

ו.

ומה שבאים הצדיקים לשלימות קבלת התורה הוא מפני שאוהבים הם לישראל בכל ליבם ובכל נפשם, וכל השגת מדרגתם הגדולה הוא מכח זה שאוהבים כל אחד ואחד מישראל כמו שהיה בנם ממש, ואין אצלם חילוק בין אהבת הבן לאהבת כל אחד מישראל. ומהות האהבה היא בלב, ולכן אי אפשר לראותה, אמנם משמעות האהבה שמגלים הם לכל אחד מישראל נמשכת מאהבת הקב"ה לכל אחד מישראל, שכן דבקים הצדיקים במידותיו יתברך, וכפי שעיקר האהבה של הקב"ה היא ענין נצחי, ומחשבתו יתברך היא כיצד להביא כל אחד מישראל להיות ככהן המשרת לפניו ולהיות גדולים מן המלאכים, כך אהבת הצדיקים היא בענין זה, שעוד בראשית עבודתם מקדישים הם את כל חייהם למען הטובה שתהיה לכל ישראל מעבודתם, וחפצים הם בשלימות הטובה בתכלית האחרון לכל אחד מישראל, וכל טובה שפועלים הם בגשמיות, נמשכת היא ממיטוק הדין בשורשו והמשכת רחמים על ישראל מצד ענין הנצחיות והקשר שלהם לתורה, עד אשר תתגלה טובה זו ותושפע בגשמיות ובגלוי לעיני בשר ודם, לטובה ולברכה.

ובזה זוכים הצדיקים להכנס בשער לה', שהוא שער החמישים. ולכן עיקר הלימוד שמלמדים הצדיקים את ישראל הוא לבוא לענין תיקון המידות ואהבת ישראל, כי בזה תלוי כל התורה וכל הקשר של האדם לבורא ב"ה, ובלא זה אינו יכול להכנס בשער זה לקבל את התורה.

ז.

ואמר הרע"א מהימנא בזוהר תרומה (שם) שהכל כלול באות ל' הנרמז בכתוב 'זה השער ל-ה', כי זה האות ל' הוא כנגד הכתר ושער החמישים שבו הוא קבלת התורה (והיא סוד מגדל הפורה באוויר, המרמז להמשכת התורה מריש כל דרגין עד

כי כאשר אוהב לכל ישראל נעשה ה'סגול' ל'סגולתא', ובא לכדי קבלת התורה. כי נשמות ישראל הם כאותיות וכלים לאור ה' ב"ה כמו שאמר הרעיא מהימנא בזוהר בהעלותך (דף קנב ע"ב), וכל שאינו מכיר בחשיבות ומעלת ישראל, אין לו לב אחד לתורה, ואינו יכול להבינה בכל חלקיה ומדרגותיה, כי אינו מרוםם בתורתו את קרן ישראל והופך ה'סגול' ל'סגולתא', כי הכל תלוי בעבודתם של ישראל, וכפי שכל הענינים הנפעלים למעלה לפני ה' ב"ה הוא על ידי עבודתו כן בעולם הזה, כך גם הענין של החשיבות והמעלה של ישראל בעליונים נפעל דבר זה על ידי בתחוננים, וכאשר אנו נותנים חשיבות ומעלה גדולה זה לזה, כך גם בעליונים נעשה חשיבות ומעלה גדולה יותר לישראל לפני קוב"ה, ומ'סגול' שהוא כנגד הרגלים ומיעוט הלבנה שנאמר בה (ישעיה סו, א) "והארץ הדום רגלי" כמובא בזוהר תרומה (שם בדף קנח ע"א), שהוא שפלות ישראל בגלותם, נעשים ישראל ל'סגולתא', שהוא כביכול כתר לקב"ה, וכמו שאמרו במסכת ברכות (דף ו ע"א) שתפילין של קוב"ה כתיב בהו "מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" (שמואל ב' יז, כג), היינו שכביכול הכתר של השי"ת הוא מעלתן של ישראל.

אלא שכל עוד אין מנין האדם את ליבו, אינו יכול לקבל את הדעת הזו של האהבה וגילוי הרחמים על כל אחד מישראל, וכדי שיוכל האדם לבוא לידי אהבה, שהוא כנגד 'עשה טוב', צריך הוא תחילה להסיר את השנאה, שהוא הסרת הרע מליבו, וכפי שאמר הלל לאותו נכרי 'כל מה דסני עלך, לחברך לא תעביד' (-כל מה ששנוי עליך, אל תעשה לחבירך), שהוא מצד 'סור מרע'. כי כאשר יטה את אזניו לדברי הצדיקים, יבוא לידי אהבה ורחמים על כל אחד מישראל, אלא שבכדי שיהיה כלי לענין זה, צריך שיסיר תחילה מליבו כל קפידה וטינה שיש לו בלב על השי"ת ועל הסובבים אותו, ולאחר מכן יוכל להסיר כל הכעס והטינה שיש לו על כל אחד מישראל שאינו סובר כמותו ואינו באתה הדעה כמותו, כי באמת אין האדם שונא לחברו, אך מפני שדעת חברו אינה כדעתו ממש, נעשה פירוד בניהם עד כדי שהוא שונא לו בשנאה של חנינם ממש - רק על כך שאין דעת חברו כדעתו.

ועל ידי שליבו של האדם נקי בנקיות גמור מכל טינה, והוא מוחל במחילה גמורה להכל, ואין בו שום טינה וקפידה על אחד מישראל, הנה בזה נטהר ליבו, ויוכל לשמוע ולקבל את הכלל הגדול להשגת התורה שאמר רבי עקיבא 'ואהבת לרעך כמוך', שהוא הלימוד לאהוב כל אחד מישראל ולדאוג ולחפון בטובתו הנצחית כמו שדואג לבניו שלו. וזה שאמר הקב"ה 'הלואי אותי עזבו, ותורתי שמרו' (פתיחתא דאיכ"ר ב), היינו שהלואי ויהיו מדקדקים על עניני האהבה ביניהם, שהוא כלליות התורה, כפי שחפצים הם בדבקות עימי, כי בזה נעשה האדם כלי לתורה הקדושה באופן שתורתו נעשית לרוח הקודש - היינו שאחר שמקבל את התורה יוכל להבין ממנה היטב כיצד לנהוג בכל דבר וענין, ולדבוק באמת בהשי"ת.

כי בזה נוהג הקב"ה עם האדם מידה כנגד מידה, כי במתוך האהבת ישראל מגלה האדם שכל אדם מישראל הוא בנו של קוב"ה, וכנגד זה נותן לו הקב"ה את גילוי התורה שהיא האות ו' הנולדת מן הבינה וההבנה בתורה, ונקראת 'בן' כמו שאמר הרעיא מהימנא בזוהר נשא (בדף קכב ע"א), וזוכה לתורה העושה פירות ותולדות, שהוא גילוי חלקו בתורה וחיודו תורתו, שזוכה להבין דבר מתוך דבר מצד עצמו. והוא כנגד הרוח הנרמזת באות ו', שהיא רוח הקודש הנולדת מן הבינה והלב, וכמו שאמר הרעיא מהימנא (שם) ש'בינה' נטריקון בן י"ה, שהוא האות ו', וכל החוזר בתשובה משיב האות ה' אל האות ו' ונעשה יחוד שלם דשם הו"ה, כי התורה היא שמישיבה את האדם בתשובה, ולזה צריך שתתגלה בו התורה שהיא האות ו' ורוח הקודש שבה, והיא המדריכה אותו ומביאה אותו אל התשובה.

והמשמעות שעל ידי המעלה והחשיבות של ישראל נעשים הם כתר בעליונים הוא, שנמשכים רחמים אין סוף על ישראל וכל התפילות מתקבלות, וכל אחד מישראל מכיר בחשיבותו ומעלתו שיוכל הוא לפעול כל אשר יחפון בתפילותיו לפני ה' ב"ה. כי בזה עולות כל התפילות להיות ככתרים לקוב"ה, וכמובא במסכת חגיגה (דף יג ע"א ובתוס') ובזוהר וישלח (דף קסז ע"ב) ופקודי (דף רמו ע"א) שנטול המלאך סנד"ל את תפילות ישראל וקושר בהם כתרים לקוב"ה, שהסוד בזה, שעולות התפילות עד הכתר העליון ויש גילוי של רחמים ללא גבול, אמנם על ידי הריחוק זה מזה ומפגם הדיבור שמדברים בעם הקודש, לא זו בלבד שאין האדם יכול לזכות לתורה, אלא גם שהתפילות אינם עולות, ואינן נעשות לכתר בעליונים.

למטה לעולם הזה כמובא בזוהר שלח (בדף קסד ע"ב), וכנרמז באות ל' הנראית כתלת ווי"ן, היינו גילוי התורה ממעלה למטה. וזהו מדור הצדיקים שזכו לקבלת התורה בשלימות כמובא בהקדמה לזוהר (בדף ו ע"ב), כי תמיד אוזנים הם בשרש המשכת התורה, ומגלים אותה עד למטה, כהאות למ"ד שהיא לשון 'לימוד', כי כל לימודם הוא על מנת ללמד ולהאיר את נשמות ישראל, ואמר הרעיא מהימנא שם שהאות ל' היא בגימטריא תלת יודי"ן, ודוקא על ידה הוא הכניסה לשער זה. והמשמעות בזה, שכל יהודי הוא כהאות ל' (יוד' מלשון 'יהודי'), וג' יודי"ן נעשים ג' נקודות כניקוד סגול, המרמז לחילוקי הדרגות שישנם בעם ישראל, וכענין שנאמר (שמות יט, ה) "והייתם לי סגולה מכל העמים". כי הסגול הוא ענין השילוש, שהתורה היא תורה נביאים וכתובים, וניתנה ביום השלישי, על ידי משה שהוא שלישי לאחר אהרון ומרים, לעם משולש שהם כהנים לוים וישראל.

וכן הוא גם בכל אדם, שיש בו בכללות ג' מדרגות, שהם מחשבה דיבור ומעשה, וכן ישנם בכל אחד כמה מצבים, שפעם הוא בימין וניכרת ונראית גדולתו, ופעם הוא בשמאל שאין רואים מגדולתו, ופעם הוא למטה בחושך. כי כך בחר הקב"ה לסגולתו, שיהיו בישראל חילוקי דרגות, ויהיה אפשר שיהודי יתרחק ממנו יתברך ולא יאיר בו אור התורה, ובכל זאת מחשיבו הקב"ה כסגולתו, שהוא כיהלום יקר אשר הוא משתעשע בו תמיד. והצדיק שהוא דבק בקב"ה ובמידותיו ומדבק מחשבתו במחשבתו יתברך על ישראל, חותר תמיד להשיג את היוקר והאהבה והחשיבות שיש לקוב"ה על ישראל, ומכח זה הוא משיג את התורה כענין כהאות ל', בכדי שיוכל להאיר לישראל את התורה בכל מדרגה שיהיו.

כי אין כל אחד יכול לעלות לבדו אל ראש ההר לקבל התורה, כי אך למשה אמר קוב"ה (שמות לד, ב) "ונצבת לי שם על ראש ההר", והמשמעות בזה, שנעשה ה'סגול' לטעם 'סגולתא' הדומה להר, כי ה'סגול' וה'סגולתא' הם זה כנגד זה כמובא בזוהר בראשית (בדף כד ע"ב), ומיעוט הלבנה הוא כנגד הסגול כמו שאמר הרעיא מהימנא בזוהר פנחס (דף רמו ע"ב), שאז יש בישראל חילוקי מדרגות, כהלבנה שהיא בריבוי ומיעוט. אמנם כאשר יש עליה לשכינה ומתגלית חשיבותם ומעלתם של ישראל, מאירה השכינה כחמה וכענין הכתוב (ישעיה לו, כ) "והיה אור הלבנה כאור החמה", ואז עולה ה'סגול', שהוא ניקוד שתחת האותיות, ונעשה לטעם 'סגולתא' שהוא מעל האותיות וככתר לראשם כמו שאמר הרעיא מהימנא (שם), ונרמז בפסוק "אִי־הִיא אִשֶׁר אִי־הִיא וְגו' אִי־הִיא שֶׁלֹּחֲנֵי אֱלִיכִם" (שמות ג, יד), שהם ג' כתרים (כי שם אִי־הִיא הוא בכתר ובבינה), וראש ההר הוא 'כתר כל הכתרים' המתגלה בשבועות.

וכפי שעלה משה לקבל את התורה מתוך שנכלל מכל ישראל, וקיבל את התורה בשם כל ישראל, ונאמר לו גם מה שעתיד תלמיד ותיק לחדש בתורה כמובא בשמות רבה (מו, א) ובוירקא רבה (כב, א), ונגלה לו חלק כל אחד ואחד שיתגלה בתורה עד ביאת משיח כמו שאמר רבי שמעון לנשמת משה בזוהר כי תצא (דף רפ ע"א) 'אנת הוא דנהיר בכל מארי הלכות וקבלות' (-אתה מאיר בכל לומדי נגלות התורה ובכל לומדי נסתרות התורה), כן הוא עתה שבכדי שיזכה האדם לתורה צריך להכלל במשה בכדי שיוכל להכנס עימו בשער החמישים, וכמובא בזוהר לך לך (בדף צג ע"א) שכיוון שנכלל חלקם עם הצדיק נקראים גם הם צדיקים ונאמר בהם (ישעיה ס, כא) "ועמך כולם צדיקים", ובכך יכולים גם הם להכנס בזה השער לה' שהצדיקים יבואו בו.

כי יש עמוד אחד מן הארץ לרקיע הנקרא צדיק, וכל אשר נעשה ליבו נקי משנאת חנינם נקרא צדיק, ונעשים לו מ"ט ימי העומר לטהרה ולזכות. כי מ"ט הם מלשון 'מְטָה', על שם שכאשר נקרא צדיק מטה אותו המלאך מ"ט לְזִכּוֹת כְּמוֹבָא בְּתִיקוּנָא" (תיקון ס, דף צג ע"א), שהוא כנגד מ"ט פנים טהור, ובזה יכול להכלל באותו העמוד ונכנס בשער החמישים שהוא 'השער לה' צדיקים יבואו בו', ויכול לקבל את חלקו בתורה.

והדרך שיהיו נכללים במשה לקבל חלקם בתורה הוא על ידי הלימוד והדעת שאנו כולנו אחד, כנאמר במתן תורה (שמות יט, ב) "ויחן שם ישראל נגד ההר" - שהיו כל ישראל כאיש אחד בלב אחד כמובא במכילתא (יתרו, מס' דבחדש א), כי קבלת התורה היא מצד הלב דוקא, והכשרת הלב לקבל את התורה היא מצד האחדות שיהיה בין ישראל, וכאמור, ואת לימוד האהבה לישראל מקבלים אנו מהחכמים והצדיקים המלמדים אותנו תדיר שהוא יסוד כל התורה. וזהו שכאשר בא אותו נכרי לקבל את התורה על רגל אחת במסכת שבת (דף לא ע"א), היינו שביקש לדעת הסוד שעל ידו עלו ונכללו ישראל במשה ונעשו כלי לתורה הקדושה, השיבו הלל הזקן שיוכל הוא לבוא לזה על ידי אהבת ישראל.

כי טהרת הלב מכל טינה וקפידה וריחוק היא המולידה את דיבורי התורה שיהיו כרוח הקודש וישיבו את הכל לה' ב"ה, אמנם כאשר יש בלב שנאת חינוך, שאדם שונא לחברו ומרחיקו רק מפני שאינו כמותו, הנה בזה יוצא מפיו רוח רעה, שהיא לשון הרע ודילטוריא, ורוח ודיבורים אלו עולים ונעשים לרקיעי שוא ומחיצות המונעים מן התפילות לעלות, וכנאמר בישעיה (א, טו) ובפרישכם כפיכם אעלים עיני מכם, גם כי תרבו תפילה אינני שומע", וכאשר אין התפילות עולות להיות ככתרים בעליונים ולהמשיך רחמים מהכתר העליון, אין הדינים מתמתקים, ונמשך בעולם הרס וחורבן ומחלות רחמנא לצלן.

ולכך צריך האדם שיטהר את ליבו אפילו בסור מרע לבדו, היינו שיסלק בכל שעה כל קפידה וטינה מליבו, הן על הקב"ה שאינו עושה לו רצונו כרצונו, והן על הסובבים אותו והקרובים אליו, וכל אדם ש רואה הוא בעיניו, יזכור את אשר אמר ה' לשמואל"ה האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב" (שמואל א' טז, ז), שעל זה רמזו במסכת שבת (דף לב ע"א) שכאשר יוצא אדם לשוק יהיה נדמה בעיניו כאילו נמסר לסרדיוט (-לשטר, להוליכו למשפט), ואמרו 'בעיניו, ללמד שיזכור האדם בכל שעה שאין ביכולתו אלא לראות את החיצוניות, כי כאשר אדם הולך אחר עיניו לשפוט לחברו, בזה נמסר לסרדיוט כביכול, כי יכול להיכשל בפיו ולמנוע את תפילותיו מלעלות ולהיות לכתרים בעליונים הממשיכים את כל הרחמים הנצרכים לו.

יב.

וכל אדם, יהיה אשר יהיה, שיטהר את ליבו מכל טינה וכעס על חברו, ינצל בזה מכל פורענות וימשכו עליו רחמים גמורים, כי בזה הוא מעלה את הניקוד שהוא כ'סגול' להיות כ'סגולתא', היינו שמעלה את ישראל להיות נעלים וחשובים למעלה וככתרים לעליונים. וזה שהטעם הקודם ל'סגולתא' הוא 'זרקא' - שאמרו בתיקונ' (בדף מד ע"ב) שהיא כ'קשת', כי נוטל את הסגול וכל סגולות נשמות ישראל, וזורקן ומעלן כלפי מעלה להיות לכתר בעליונים, שבזה עולות גם כל התפילות ומתקבלות לפני ה' ב"ה. (והוא טעם למנהג יריית החץ בקשת למדורה שמדליקים לכבוד רשב"י, כי אש זו היא כנגד בוצינא קדישא ומצד אש הבינה אשר ממנה מתגלים סודות התורה, ומרמזת לכתר שהוא שער החמישים, והקשת שהיא כה'זרקא' מרמזת למידת הצדיק, וכנאמר ביוסף 'ותשב באיתן קשתו' (בראשית מט, כד), ומגודל אהבת הצדיק לישראל נוטלן כג' יודי' ד'סגול' כאמור, וירון כחץ מקשת להיות 'סגולתא', שהם ג' כתרים תורה כהונה ומלכות כמובא שם בתיקונ'ז, שאלו הם לבד חילוקי המדרגות שרואה הצדיק בישראל, ובה כוללם בכתר העליון הנרמז באש).

יג.

וכאשר מתבונן האדם בפנימיות הטובה שבכל אחד מישראל, הוא כנגד ההבנה בתורה והבנת סודות התורה. כי כאשר לומד האדם את סודות התורה בהבנה ולא בגירסא בעלמא, נקשר האדם בפנימיות של כל דבר, שעל זה טרחו רשב"י וכל הצדיקים לגלות סודות התורה בכל דור ודור, שהעיקר בזה הוא שנבין שבכל מצוה ובכל לימוד יש משמעות גדולה מעבר למה שנראה לעיני האדם, ולזה צריך לב כמ"ש 'וה' יראה ללבב', שהוא ראיית הפנימיות של הדברים, וכאשר נותן האדם ליבו אל התורה ולומד אותה מתוך הבנה, נעשה בזה אחדות וקשר בין כל ישראל, כי אין האדם מביט על החיצוניות של חברו, אלא יודע ומאמין שיש דברים יקרים ונעלים בפנימיות כל יהודי, וכל אחד הוא חלק מהתורה. ורק כאשר יש אחדות בין הלבבות אז הוא כלי שלם להשגת התורה וקבלת התפילות, כי האחדות והבנת התורה תלוים זה בזה, ואין האדם יכול להשיג את התורה באופן שנעשית התורה לאחד עימו אלא על ידי השגת כל אותיות התורה, ועל ידי ההבנה שכל אות יש לה משמעות גדולה העומדת בפנימיותה, וכך בנשמות ישראל - שהם כולם כאותיות וכלים להאיר בתוכם את אור ה' ב"ה באור התורה.

כי גדול כוחם של העינים והלב להביא את האדם לידי כך שיסיר כל טינה מליבו מליבו על חברו ויאהבו באמת, שכשם שאמרו בירושלמי ברכות (פ"א ה"ה) שהעין והלב הם תרי סרסורי עבירה, וביאר רש"י (במדבר טו, לט) שהעין רואה והלב חומד, שכאשר הולך אחר עיניו וליבו בא לידי רע, כך הוא הדבר גם לטובה, שכאשר מביט האדם לטובה על כל אחד מישראל,

והושב על הפנימיות ואינו רואה את לבושו וחיצוניותו, אלא נותן את עיניו במעלה והחשיבות שיש בכל אחד, הנה בכל זה משפיע דרך הראיה של האדם על ליבו שיסיר מליבו כל טינה ויבוא אל האהבה והאחדות.

כי כל אחד מישראל הוא סוד גדול, וכשם שכאשר ניגש אדם לתורה צריך הוא לידע שבכל אות ודיבור ומצוה יש סוד ופנימיות גדול שאינו משיג בו, כך כאשר האדם מביט על אחד מישראל צריך הוא לידע שיש בו סוד ופנימיות שאינו משיג בו ואינו יכול לידע מה עומד אחרי תהלוכותיו ומאורעותיו של אותו יהודי, ובזה יטהר את ליבו ויוליד אהבה בליבו לאותו יהודי.

יד.

כי מובא בשער הכוונות (דרושי חג השבועות) שענין שער החמישים הוא סוד המקוה, ולכך הולכים עם הקודש אל המקוה בעלות השחר של ליל שבועות כמובא בזהר אמור (דף צח ע"ב), והמקוה מטהר את האדם מכל זוממה. אמנם מהשנאת חינוך אין המקוה יכול לטהרו כלל, ולכן עיקר עבודתנו קודם טהרת המקוה בשבועות הוא על ענין זה שהוא כבוד ואהבת ישראל. וזה שאמר הקב"ה 'ולואי אותי עזבו, ותורתי שמרו', כי אפשר שיהיה האדם חפץ בגאולת ישראל ובנין בית המקדש, שהוא הדבקות בקב"ה והטהרה מכל הטומאות, אמנם דעתו יתברך שיותר מכך ירצו את כלליות התורה שהיא 'אהבת לרעך כמוך', וזה חשוב לו יותר ממה שנחפץ בדבקות בו. וכאשר יתוקן ענין זה, ממילא כאשר יבואו אל יום שבועות ושער החמישים יוכלו להכנס בו.

כי מ"ט ימי העומר הם כנגד מ"ט פנים לטהר או לְטַמֵּא כמובא בהקדמת תיקונ' (בדף ז ע"ב) והוא מלשון 'מטה' כי יכול להטות לחובה או לזכות כאמור, וזהו הזמן לצאת מטומאה לטהרה, ולטהר את העיניים מלראות כל רע או פגם ביהודי, ובזה יטהר גם הלב בכל המידות. והסימן שידע האדם שקיבל את התורה וליבו טהור שתשרה התורה בתוכו, הוא שאחר שעסק בתורה ונתן את כולו בתוך התורה, יוכל להזיל דמעה ולהשתתף בצער של יהודי ולהתפלל עליו. וכאשר יתן האדם את עיניו לראות איך יכול הוא לעשות טובה ליהודי, דוקא מענין זה יפתחו לו שערי התורה וגילוי סודות התורה.

טו.

ובאמת זהו עיקר תורתו של רבי שמעון בר יוחאי, כי כל הגילויים הנוראים שגילו הצדיקים בתורתם אינם אלא לאקמא שכינתא מעפרא, והשכינה שורה על כל אחד מישראל, לכך עיקר גילוי סודות התורה הוא לבאר במה עוסק כל יהודי, ובסודות התורה מתגלה שכל יהודי הוא כמלאך, וישנה משמעות גדולה ועצומה בכל מחשבה ומעשה הנעשה על ידו, וגם אדם הרחוק מן התורה, מגלים הצדיקים בסודות התורה שגם ממנו נעשים שעשועים לפני ה' ב"ה, כי כל יהודי הוא סוד גדול. כי נשמה היא דבר שלמעלה מן הכל, ואין מי שיכול להבין ולומר פירוש על נשמה אלא ה' יתברך לבדו, ועל אף שרואים יהודי רחוק מדרך ה', צריך לידע שאין זאת אלא מצד הלבושים, וכל מה שנתרחק מדרך התורה הוא מפני שלא גילו לו את התורה באמת, ובודאי שאילו היו מיישבים דעתו בדרך התורה, היה חפץ בה בכל כוחו. ולכן הראייה על כל ישראל צריכים להיות מצד הרחמים וההתבוננות שאין אנו מבינים בנשמות, וכאשר מתבונן האדם כך זוכה למדרגה גדולה מאוד, וגורם בזה לעליית השכינה.

כי בכדי שיהיה גילוי לשכינה ותעלה המלכות אל הכתר כהגילוי של חג השבועות, הוא על ידי שיעלה ה'סגול' וסגולת ישראל להיות כאגודה אחת לכתר בעליונים שהוא טעם 'סגולתא', שזהו על ידי שניתן את החשיבות לכל אחד מישראל, וְנִרְאָה לה' ב"ה איך כל אחד מבניו חשוב בעיניו כבן של מלך שאין למעלה ממנו, ובזה כנגד אותה המידה יתן לנו הקב"ה את התורה שהיא כבן ל'בינה', שהוא בן-יה, היינו שעולים כל נשמות ישראל להיות כלי ולב אחד לקבל את התורה, ויהיה כל אדם יכול לזכות לכל חלקו בתורה, שבשורשו הוא מכל נשמות ישראל הרמוזות בכל אותיות התורה. וכך יכול האדם לזכות גם לסודות התורה, כי הוא מידה כנגד מידה, שכשם שהביט על יהודי ונתן את דעתו שהוא למעלה מהבנתו והשגתו, כך נותן הקב"ה לאדם להשיג בדברים שהם למעלה מהשגתו, ויכול לזכות שיהיה לו לב על התורה, ותהיה לו הבנה בתורה הקדושה עד שיהיה לאחד עימה, וכל תורתו היא כרוח הקודש המשיכה אותו אל השי"ת.

ניתן לשמוע את השיעורים האחרונים שמסר מו"ר הגאון הינוקא וכן להתעדכן בנעשה והנשמע מידי יום ביומו בקו התוכן היחודי קו 'דורשי ה' 03-5502228 האזינו ותחי נפשכם

<< הודעה חשובה! המעונינים להצטרף למערך הרכזים ברחבי הארץ והעולם ולחלק מידי שבוע את גיליונות הקודש באזור המגורים וכן לתגובות הארות והקדשות בעניני העלון ניתן לפנות ל-0548434755 או במייל: m.yam.shlomo@gmail.com לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: alonim.yanuka@gmail.com